

OBSAH

1. Úvod (<i>E. Kunz</i>)	7
2. Fyzikální základy ochrany před zářením (<i>J. Thomas</i>).	9
Ionizující záření	9
Radioaktivita a zdroje záření	10
Interakce záření s látkou	13
Detekce ionizujícího záření	16
Stanovení dávky a dávkového ekvivalentu	18
Zevní ozáření	19
Vnitřní ozáření	20
Monitorování vnitřního ozařování	23
3. Účinky ionizujícího záření na živé systémy (<i>V. Klener</i>)	25
Zdroje informací o biologických účincích záření	25
Účinek ionizujícího záření na molekulární úrovni	29
Křivky přežití buněk, radiosenzitivita	31
Reparační děje a rozložení dávky v čase	34
Účinek ozáření na sebeobnovné buněčné soustavy	36
Hlavní typy účinků záření na člověka	37
Akutní nemoc z ozáření	40
Akutní lokalizované poškození	44
Pozdní nenádorová poškození	46
Nádory vyvolané ozářením	47
Účinky genetické	52
Účinky ionizujícího záření na vývoj zárodku a plodu	55
Hypotéza linearit a bezprahovosti v ochraně před zářením	56
4. Přehled ozáření člověka (<i>E. Kunz</i>)	59
Ozáření z přírodních zdrojů	60
Kosmické záření	61
Zemské záření	62
Vnitřní ozáření	62
Umělé zdroje	63
Lékařská expozice	63
Jaderný palivový cyklus	65
Ozáření z výbuchů jaderných zbraní	66
Zdroje v držení obyvatel	67
Profesionální ozáření	67
Černobylská havárie	68
5. Jak se chránit před ionizujícím zářením (<i>E. Kunz</i>)	71
Způsoby ochrany před ozářením	71
Základní principy ochrany před zářením	72
Zdůvodnění zdrojů a činností	77
Optimalizace ochrany před zářením	78
Limity dávek a referenční úrovně	80
Ozáření při práci	80
Ozáření obyvatel z umělých zdrojů	82
Ozáření z přírodních zdrojů	86
Lékařské ozáření	87
Ozáření při nehodě	87

Soustava opatření k ochraně před zářením	88
6. Jak snižovat zátěž obyvательства z lékařské expozice (<i>V. Klener</i>)	92
Význam technických podmínek vyšetření pro snižování radiační zátěže	92
Skupinová radiodiagnostická vyšetření	94
Individuálně indikovaná vyšetření	96
Ochrana plodu při rentgenových vyšetřeních u žen v reprodukčním věku	98
Přehled hlavních zásad	99
7. Zdravotní rizika jaderného palivového cyklu (<i>J. Ševc</i>)	101
Těžba a úprava uranové rudy	102
Přepřevážení a obohacení uranu	104
Výroba jaderného paliva	104
Jaderné elektrárny	105
Regenerace vyhořelého jaderného paliva	107
Transport radioaktivních látek v různých etapách jaderného palivového cyklu	108
Ukládání radioaktivních odpadů	109
Príspevek jednotlivých článků jaderného palivového cyklu k ozáření pracovníků a obyvательства	110
8. Jak provádět preventivní prohlídky u pracovníků se zdroji záření (<i>V. Klener</i>)	112
Vstupní preventivní prohlídky, posuzování způsobilosti k práci	113
Periodické preventivní prohlídky	116
9. Poskytování zdravotnické pomoci při nehodách (<i>V. Klener</i>)	119
Úkoly lékařské péče při nehodách vedoucích k bezprostředním zdravotním následkům	121
Charakteristika nehod při práci se zdroji ionizujícího záření	121
Postup lékaře při ošetření nadměrně ozářené osoby	124
Postup při lokálním zevním ozáření	125
Postup při ozáření celého těla nebo jeho větší části	128
Postup při vnitřní kontaminaci vdechutím, případně požitím	130
Vybavení pohotovostního stanoviště pro poskytování první pomoci při kontaminaci radioaktivními látkami	136
Pokyny pro sběr stolice a moči	137
Postup při vnitřní kontaminaci drobným penetrujícím poraněním	138
Postup při povrchové kontaminaci	140
Postup u traumatologických případů spojených s kontaminací povrchu těla	142
Zásady spolupráce institucí při poskytování pomoci při radiačních nehodách na pracovištích	143
Opatření k ochraně obyvательства v případě havárií vedoucích k úniku radioaktivních látek do životního prostředí	146
Cesty ozáření obyvatel při rozptýlení radioaktivních látek do životního prostředí	146
Přehled opatření	148
Úkoly lékaře při zajišťování opatření u obyvательства	150
10. Radon v bytech (<i>J. Thomas</i>)	153
Radon a jeho zdroje	154
Jak radon škodí zdraví	155
Zdroje radonu u nás	156
Nepříměně vysoké objemové aktivity dceřiných produktů	157
Technická opatření proti radonu	158
Literatura	159